

Rapport om

Bærekraftsanalyse for Alver kommune med fokus på Naturavtalen

Oppsummering av
Møte 1 (23. september)
& Møte 2 (19. november), 2024

Et delprosjekt i «*BIOSPHERE: Activating local resources; cultivating regional cooperation for sustainable land-use*», finansiert av Norges Forskningsråd

Innhold

Prosjektgruppe	2
Introduksjon	3
Bakgrunn om forskningsprosjektet	3
Naturavtalen	3
Bærekraftsanalyse i Alver kommune	3
Møte 1: Målene i Naturavtalen (23. september)	4
Gjennomgang av Naturavtalens mål	4
Prioritering av målene for Alver kommune	5
Prioriterte mål og kunnskapshull	6
Møte 2: Utvikling av handlingsstrategier for å nå målene i Naturavtalen (19. november)	9
Refleksjoner fra møte 1 og 2	11
Møte 3: Dialogmøte om Biosfære-kommuner og Naturavtalen (4. desember)	11

Prosjektgruppe

Forskere i BIOSPHERE-prosjektet

Forskningsleder:	Inger Måren
Forskere, prosessdesign:	Katja Malmborg
PhD stipendiat, dataansvarlig:	Ieva Rozite-Arina
Tekniker, organisering:	Silje Östman

Videre støttepersoner fra Institutt for Biovitenskap ved Universitetet i Bergen og Norsk institutt for naturforskning (NINA)

PhD stipendiat, organisering:	Janne Thomsen
Ekspertise i økologi:	Amy Eycott, Dagmar Egelkraut, Marte Klemetsdal, Ragnhild Gya, Joachim Töpper og Joseph Chipperfield

Prosjektpartner Nordhordland UNESCO Biosfære

Kari Evensen Natland, Kjersti Isdal, Hildegunn Opdal og Bigna Lu Abderhalden

Prosjektpartner Alver kommune

Plan og analyse:	Alexander Helle
Landbruk:	Maya Greve og Laila Bjørge

Introduksjon

BAKGRUNN OM FORSKNINGSPROSJEKTET

Prosjektet «BIOSPHERE: Activating local resources; cultivating regional cooperation for sustainable land-use» er finansiert av Norges Forskningsråd under temaet «Arealer under press» og ledes av professor Inger Måren ved Institutt for Biovitenskap, Universitetet i Bergen, sammen med forskerne Katja Malmborg, Ieva Rozite-Arina, Silje Östman og Amy Eycott. Prosjektet fokuserer på å utforske mer bærekraftige måter å bruke og forvalte landskapene i Nordhordland på, og har med Nordhordland UNESCO Biosfæreområde og Alver kommune som offisielle prosjektpartnere. Fra våren 2022-våren 2024 har representanter fra disse organisasjonene hatt møter med forskergruppen ca. 3 ganger per semester for å diskutere forskningsbehov, felles formidlingsinitiativer, og andre aktuelle tema. Under disse diskusjonene ble Naturavtalen (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework) identifisert som et aktuelt tema å samarbeide rundt, som resulterte i initiativet som presenteres i denne rapporten: En bærekraftsanalyse i Alver kommune med fokus på Naturavtalen.

NATURAVTALEN

Naturavtalen (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework) er et globalt rammeverk for å bevare naturen. Den ble signert i desember 2022, og Norge har forpliktet seg til å følge opp avtalen nasjonalt. Juridisk sett er det Norge som land som har påtatt seg å rapportere og følge opp målene i Naturavtalen, men i praksis blir det i Norge tatt mange avgjørelser som påvirker målene i Naturavtalen på lokalt nivå: I kommuner og av privatpersoner – innrammet av nasjonal lovgivning, subsidier og markeder.

Norges regjering la fram stortingsmeldingen «Bærekraftig bruk og bevaring av natur – Norsk handlingsplan for naturmangfold» i oktober 2024 om hvordan Norge vil følge opp avtalen. I denne handlingsplanen ble det lagt stor vekt ved kommunenes ansvar for at Norge skal kunne oppfylle målene, men mange eksperter mener at kommunene trenger mer støtte i hvordan de skal gjøre dette. Vi gjennomfører dette initiativet for å få bedre forståelse for hvordan både det kommunale arbeidet, og støtten kommunene trenger, kan se ut.

BÆREKRAFTSANALYSE I ALVER KOMMUNE

Bærekraftsanalysen i Alver kommune, som har blitt gjennomført under høsten 2024, er et prosjekt om hvordan norske kommuner kan arbeide med Naturavtalen – med Alver som eksempelkommune. Målet er å utforske hvordan kommunen kan arbeide med både natur og samfunn i sitt planarbeid. Gjennom to arbeidssmier har vi fokusert både på naturmangfold, og hvordan samspill mellom planarbeid, landbruk, næringsutvikling, friluftsliv, og andre relevante områder påvirker bærekraftig utvikling og framtidens Alver. Utover forskergruppen, har deltagerne i prosessen vært ansatte i Alver kommune, Nordhordland UNESCO Biosfæreområde, samt representanter fra andre organisasjoner.

Nordhordland er utnevnt som eneste UNESCO biosfæreområde i Norge. Derfor håper vi at tilhørende kommuner kan gå foran når det gjelder å teste innovative metoder for å arbeide med natur, i tråd med målene i avtalen. I dette initiativet har vi startet samarbeidet med Alver, som største kommune i biosfæreområdet, men vi håper å kunne utvide samarbeidet til de andre kommunene i framtiden.

Møte 1: Målene i Naturavtalen (23. september)

GJENNOMGANG AV NATURAVTALENS MÅL

Under det første møtet lærte vi oss mer om Naturavtalen og dens mål (se figur 1 og tabell 1).

Figur 1: Naturavtalen 23 mål.

Tabell 1: Korte beskrivelser av Naturavtalen 23 mål.

1	Arealforvaltning: Forvalte alle arealer på en måte som sikrer naturens helse og funksjon. Dette innebærer å integrere naturhensyn i planlegging og bruk av arealer for å sikre at menneskelige aktiviteter ikke skader økosystemene og om å balansere utvikling og bevaring.
2	Restaurering: Restaurere minst 30 % av ødelagte naturområder innen 2030. Restaurering innebærer å gjenopprette økosystemer som har blitt degradert eller ødelagt, slik at de kan fungere som levesteder for arter og bidra til økosystemtjenester som vannrensing, karbonlagring og jordfruktbarhet.
3	Vern og bevaring: Bevare minst 30 % av land- og havområder innen 2030. Dette målet fokuserer på å etablere verneområder og andre effektive bevaringstiltak for å beskytte biologisk mangfold. Det innebærer å sikre at disse områdene forvaltes på en måte som bevarer deres økologiske integritet.
4	Stans i utryddelse av arter: Forhindre utryddelse av kjente truede arter og gjenoppbygge bestander av truede arter. Dette målet handler om å ta umiddelbare tiltak for å beskytte arter som er i fare for å bli utryddet. Det inkluderer å forbedre deres levesteder, redusere trusler som jakt og handel, og fremme avlsprogrammer for å øke bestandene.
5	Bærekraftig høsting og ingen overutnyttelse av ville arter, samt minimere påvirkningen på arter som ikke høstes.
6	Redusere mengden nye fremmede arter med minst 50%, inklusive identifisering av dem og håndtering av deres transportveier.
7	Redusere forurensning fra alle kilder, inkludert plast og kjemikalier, til nivåer som ikke er skadelige for naturen og menneskers helse. Dette innebærer spesifikke tiltak for å eliminere utslipp av farlige stoffer og avfall som påvirker økosystemene.
8	Redusere effekten av klimaendringer på biologisk mangfold. Styrk tiltak som minimerer de negative effektene av klimaendringer på økosystemer og arter. Det inkluderer å øke økosystemers motstandsdyktighet og evne til å tilpasse seg klimaendringer, samt å sikre at tiltak for å redusere klimaendringer også tar hensyn til naturmangfold.
9	Bærekraftig bruk av biologisk mangfold og naturressurser, inkludert ville dyr og planter. Bruke naturressurser på en måte som ikke skader økosystemene, og som kan opprettholdes over tid uten å true artenes overlevelse eller økosystemenes funksjon.
10	Fremme bærekraftige praksiser innen landbruk, akvakultur og skogbruk. Redusere bruken av kjemikalier, som sprøytemidler og kunstgjødsel, og fremme metoder som forbedrer jordkvaliteten, vannforvaltning og beskytter biologisk mangfold.

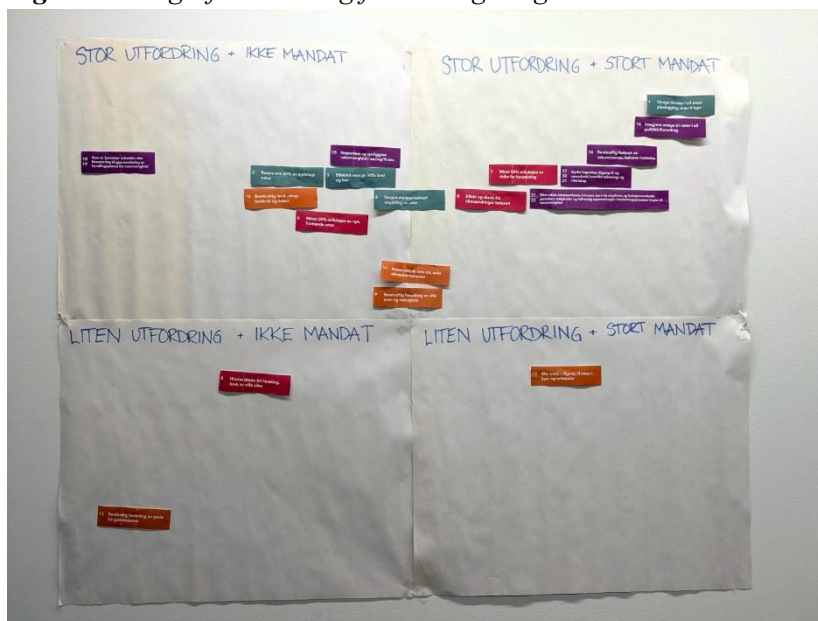
11	Restaurere, ta vare på, øke økosystemtjenester/naturgoder.
12	Mer areal / tilgang til natur i byer og tettsteder.
13	Rettferdig og fordelaktig fordeling av genetiske ressurser. Sikre at fordelene som kommer fra bruk av genetiske ressurser blir rettferdig fordelt, både økonomisk og ikke-økonomisk, og at dette bidrar til bevaring av biologisk mangfold og bærekraftig bruk av naturressurser.
14	Integrere hensyn til natur i all politikk/forvaltning. Dette krever at natur tas med tidlig i beslutningsprosessen.
15	Rapportere og synliggjøre naturmangfold i næring/finans, f.eks. at virksomheter og næringer må følge opp og rapportere om sin påvirkning på naturmangfold, samt dele denne informasjonen med konsumenter.
16	Bærekraftig forbruk av naturressurser og halvering av matsvinn, inklusive å skapa lovgivning som gjør det enkelt å konsumere bærekraftig, øke allmennkunnskapen om bærekraftig forbruk, og sørge for at det gjøres rettferdig.
18 og 19	Fase ut 'perverse' subsidier, øke finansiering til gjennomføring av handlingsplaner for naturmangfold – både nasjonalt og internasjonalt (fra det globale nord til det globale sør). Skape forutsetninger også for private investeringer naturmangfold; også lokalsamfunn og sivilsamfunnsaksjoner skal få støtte.
17, 20 og 21	Styrke kapasitet, tilgang til og samarbeid innenfor teknologi og vitenskap, inklusive samarbeid og deling av ressurser, kunnskap og data – nasjonalt og internasjonalt. God tilgang til data og kunnskap, utdanning om naturmangfold, inklusive vitenskapelig, tradisjonell og lokal kunnskap.
22 og 23	Sikre urfolk, lokalsamfunns, kvinners, barn og ungdoms, og funksjonsnedsatte personers rettigheter og fullverdig representasjon i beslutningsprosesser knyttet til naturmangfold. Beslutninger skal tas sammen med, og med hensyn til, lokalsamfunn og andre grupper.

PRIORITERING AV MÅLENE FOR ALVER KOMMUNE

Nesta steg var å prioritere målene gjennom å diskutere hva som er viktig og relevant å fokusere på i Alver kommune akkurat nå. Vi gjorde dette i en øvelse i flere trinn, der vi først individuelt, så i små grupper, og til slutt i plenum rangerte og diskuterte målene utfra følgende spørsmål (se figur 2):

- Er dette et stort eller lite problem/utfordring i Alver?
- Har Alver stor eller liten mulighet/mandat til å jobbe med eller påvirke målet?

Figur 2. Fotografi av endelig felles rangering.

Dette resulterte til slutt i en felles rangering, basert på de målene som ble ansett å være både en stor utfordring i Alver, og samtidig noe som Alver kommune eller andra lokale aktører helt eller delvis har stort mandat til å påvirke gjennom ulike handlinger (se tabell 2). Som siste steg i øvelsen diskuterte vi potensielle kunnskapshull innenfor de utvalgte målene og fokusområdene.

PRIORITERTE MÅL OG KUNNSKAPSHULL

Basert på diskusjonen under møte 1 om de prioriterte målene og potensielle kunnskapshull koblet til disse, gikk Ieva gjennom Naturavtalens indikatorer og eksisterende norske databaser. Hun satte sammen en liste med informasjon om naturmangfold og relaterte temaer som allerede finnes tilgjengelig (se tabell 2 og figur 3).

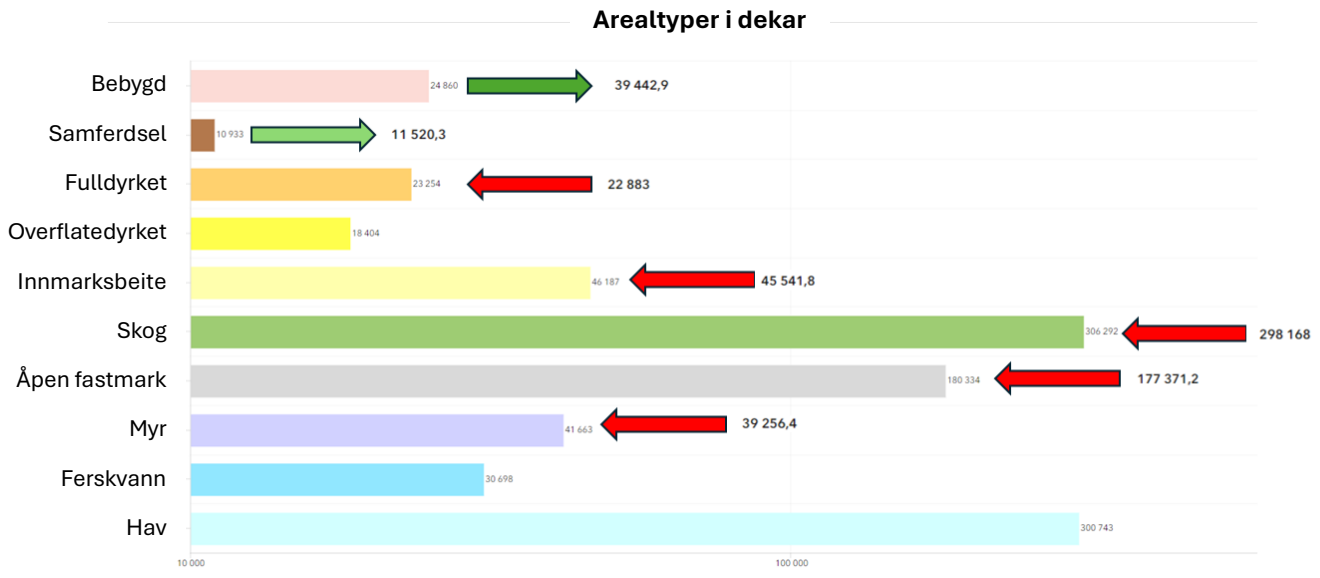
Tabell 2: Prioriterte mål i Naturavtalen for Alver, samt potensielle data- og kunnskapskilder. Satt sammen av Ieva Rozite-Arina.

Mål	Naturavtale (GBF) Indikatorer	Norske miljøindikatorer	Eksisterende data (oppdateres underveis)	Kunnskapshull og kommentar
Mål 1+14 Hensyn til natur i all areal-planlegging + integrere hensyn til natur i all politikk/forvaltning	Red List of Ecosystems Extent of natural ecosystems Percentage of land and seas covered by biodiversity-inclusive spatial plans	1.1.1-1.1.7 Status og utviklingstrekk for økologisk tilstand i hvert hovedøkosystem: Havområdene, elver og innsjøer, kyst, våtmark, skog, fjell samt kulturlandskap og åpne lavlandsområder 1.1.8 Utvikling i areal av inngrepsfrie naturområder 1.2.1-1.2.6 Antall nær truede og truede arter og naturtyper i hvert hovedøkosystem	Naturbase NiN-kart Statlige sikrede friluftsområder Vassdrag Artsdatabanken Ecomap Vestland arealregnskap Sabima (naturkampen og naturens drømmekommune)	Sosial-økologiske modeller (basert på eksisterende data) med brukermanual
Mål 2 Restaurere 30% av ødelagt natur	Area under restoration	1.1.1-1.1.8 1.2.1-1.2.6	Naturbasen Kilden Sabima	Mangel på gode indikatorer i norsk sammenheng (disse indikatorene bør kunne følges opp over tid)
Mål 3 Effektivt vern av 30% land og hav	Coverage of protected areas and other effective area-based conservation measures	1.3.1 Vernet landareal totalt 1.3.2-1.3.5 og 1.3.7-1.3.8 Vernet landareal i hvert hovedøkosystem 1.3.6 Vernet skog hvor skogbruk ikke er tillatt; totalt og fordelt på produktiv og uproduktiv skog	Vestland arealregnskap Kilden Naturbasen	Hva anses som "effektivt vern"? Dette bør presiseres.
Mål 8 Effekt og skade fra klimaendringer redusert	Number of countries with agreed policies to minimize the impact of climate change and ocean acidification on biodiversity and that minimize negative and foster positive impacts of climate action on biodiversity.	(5.4.1) Status og utvikling i utslipp av klimagasser fordelt på sektorer (5.5.1) Tallet på tonn reduserte klimagassutslipp fra skog betalt for i u-land	Verktøy til å simulere ras, osv. Innmelding av avlsskader (men gjøres ikke i stor nok grad) Eksempler fra andre steder (se Bergenskart) Totalt klimagassutslipp per år (Utslipp av klimagasser i Norges kommuner og fylker - miljodirektoratet.no)	Klima- og energiplan i Alver Indikatorer basert på vindfelling av skog (mtp. planlegging av boligutvikling) Eksempler på "climate resilient farming" fra andre steder Ras/flomskader—Bergen kommune har noe (se eksempel: Klima temakart Bergenskart)

Mål 10 Bærekraftig land-, skog-, havbruk og fiskeri	Proportion of agricultural area under productive and sustainable agriculture Progress towards sustainable forest management	1.1.1-1.1.8 1.2.1-1.2.6 (5.5.1)	Statistikk fra land og skogbruk Havforskning Utnyttede føreneheter i utmark Kilden Naturbase Sabima	Informasjon om økonomi – data om driftsformer (andel småbruk og utmarksbruk, osv.) Sjekklister med sterke ambisjoner som er lokalt tilpasset + enighet innen kommunen om deres definisjon Bør suppleres med data/indikatorer for hav og ferskvannsbruk
Mål 16 Bærekraftig forbruk av naturressurser	Number of countries developing, adopting or implementing policy instruments aimed at encouraging and enabling people to make sustainable choices	4.3.1 Generert mengde husholdningsavfall per innbygger sett i forhold til privat konsum i husholdningene per innbygger 4.3.2 4.4.1 Andel husholdningsavfall og lignende næringsavfall som er forberedt til ombruk eller materialgjenvunnet 4.4.2 Andel bygg- og anleggsavfall som er forberedt til ombruk eller materialgjenvunnet	NGIR SSB (men ganske aggregert)	Eksempler fra andre biosfæreområder Energibehov/-sparingspotensiale
Mål 17-20-21 Styrke kapasitet, tilgang til og samarbeid innenfor teknologi og vitenskap	Number of countries that have taken action to implement biosafety measures as set out in Article 8(g) of the Convention and measures for the handling of biotechnology and the distribution of its benefits as set out in Article 19. Number of countries that have taken significant action to strengthen capacity-building and development, access to, and transfer of technology, and to promote the development of and access to innovation and technical and scientific cooperation. Indicator on biodiversity information for monitoring the global	Ikke fastsatt	Nordisk samarbeid om hvordan biosfæreområder kan bidra til Naturavtalen (katalog med eksempler) Tilgjengeliggjøring av forskningsdata Oversikt over ønsket forskning fra biosfærekommunene	Hva slags næringer har vi i Alver/Nordhordland utenom olje? Hva innebærer det at Alver er en biosfærekommune, og hvordan kan det utnyttes?

	biodiversity framework			
--	------------------------	--	--	--

Figur 3: Status av arealer i dag og planlagt framtidig disponering. Piler indikerer økning eller reduksjon av planlagt framtidig disponering (tall framtidig areal). Fra Vestland arealregnskap.

Møte 2: Utvikling av handlingsstrategier for å nå målene i Naturavtalen (19. november)

Under det andre møtet laget vi framlegg til ulike strategier Alver kommune og Nordhordland UNESCO Biosfæreområde kan ta i bruk i sitt arbeid med Naturavtalen. Strategiene skulle ta hensyn til både miljømessig og sosial bærekraft, være forankret i lokale interesser og lokal kultur, samt bygge på arbeid mellom sektorer.

I små grupper diskuterte vi handlinger som allerede gjøres, eller skulle kunne gjøres enten av kommunen eller andre lokale og regionale organisasjoner for å støtte kommunens arbeid med naturmangfold og evne til å bidra til at Norge når målene i Naturavtalen. Vi fokuserte på de målene som deltagerne var mest interesserte av.

Sammen grupperte vi deretter de forskjellige handlingene som hadde blitt diskutert, og valgte ut noen av dem til å utvikle litt mer detaljerte strategier rundt. I tillegg til innholdet i selve handlingen, inkluderte vi da også hvilke organisasjoner eller aktører som bør være involverte, på hvilket nivå de bør gjennomføres og hvordan strategien potensielt også bidrar til sosial og økonomisk bærekraft for regionen. En oppsummerende liste over strategier og handlinger vises i tabell 3.

Tabell 3. Oppsummering av strategier og handlinger som ble diskutert under møte 2.

Strategi	Handlinger	Kommentarer	Mål fra Naturavtalen
Øke kompetanse om natur i regionen	<p>Politikerskolen: Få inn mer informasjon om natur, kultur, osv. i eksisterende opplæring.</p> <p>Utvikle et nytt kurs med Formidlingssenter for naturmangfold / Botanisk Hage i Bergen / UiB: Tilpasset forvaltere, næringsliv og kommunepolitikere i regionen. Kurspakker som kombinerer materiale online, og fysisk workshop.</p> <p>Formidling under konferanser som Plankonferansen og Biosfæredagen</p>	<p>Utnytte «reels» og andre sosiale medier.</p> <p>Utvikle eksempler på hvordan en «perfekt» kommuneplan skulle se ut fra et naturmangfold-perspektiv – interaktiv komponent der deltagere får teste selv.</p> <p>Krever gode formidlere, det må være tilpasset publikum, og det trengs veiledning rundt hva som er relevant å ta hensyn til i enkeltsaker.</p> <p>Bør gjennomføres regelmessig, og online-materiale bør være lett tilgjengelig og veldesignet.</p>	17+20+21
Øke tilgang til data og støtte i hvordan den skal brukes	<p>Skape «Guidebok/protokoll» i hvordan vanlig naturmangfoldsdata kan brukes («vett og etikette», kvalitetskontroll) – hvilke konklusjoner kan trekkes av forskjellige typer av data.</p> <p>Skape en «knapp» i Nordhordlandskart for komprimert/sammenstilt info om arealregnskap, etc, for å gjøre det enklere for både kommuneansatte og politikere å forholde seg til i plan- og beslutningsprosesser.</p>	<p>Få til bedre bruk av data i planprosessen.</p> <p>Viktig at alt enten finnes på samme sted, eller at det finnes en form for koordinering – alternativt en guide med anbefalinger for hvordan ulike data kan finnes og kombineres.</p>	1+14 17+20+21
Formidling av kunnskap om natur, kultur og bærekraft	Natur- og kulturkart med formidlingsbar informasjon til innbyggere	Nordhordland UNESCO biosfæreområdes onlinekart kan brukes her.	17+20+21 10+16 8

	<p>Formidlingsarrangement for innbyggere (f.eks. biblioteksarrangement med biosfæreområdet)</p> <p>Skoleopplegg/undervisning for å nå barn og unge (eksempel på initiativ biosfæreområdet allerede gjør/har gjort: Framtidsvisjoner med VGS-elever, undervisningsopplegget om naturgoder sammen med FN-sambandet, naturfilmer, utstilling med den kulturelle skolesekken, «Maptales»)</p> <p>«Ein grønare kvardag» – et prosjekt i Gulen kommune med tips om hvordan innbyggere kan tenke bærekraft i sin hverdag</p> <p>Kampanje: Sesongvarer, «Spis opp». Inspirasjonskampanje for å hindre matsvinn og å handle sesongbasert.</p> <p>Øke kunnskap om klimapåvirkning på landskapet til grunneiere. Eksempel: Informasjon om brannvern og viktigheten av riktig skjøtsel, lage skjøtelsesplaner for nærrområder for å stoppe/begrense gjengroing av lyngheier for å minske brannfare, kunnskapsformidling om risiko for flom og ekstremvær</p>	<p>Utnytte sosiale medier, bibliotek og museer</p> <p>God mulighet for samarbeid mellom Nordhordland UNESCO biosfæreområde, lokale skoler, UiB, andre biosfæreområder i Norden, etc.</p>	
Enklere å gi input til planprosessen	Forenkle innspillsprosessen for den enkelte innbygger. I dag er det for omstendelig og mye dokumentasjon. Dette er viktig for både demokrati og bærekraft. Trengs brukervennlig digitalt system for innspill, folkemøte.	<p>Involverte: kommunen, Region Nordhordland digitaliseringsavdeling, Brukerpanel (innbyggere).</p> <p>Bør skje både regionalt og nasjonalt (prosedyren nasjonalt– denne må kommunen forholde seg til)</p> <p>Mulighet til å bruke kunstig intelligens for oppsummering av lange rapporter?</p>	1+14
Klimasmarte spydspiss-bønder	Initiativ av Bondelaget. Klimaregnskap og bærekraft i landbruk. Pågående initiativ, fortsatt i startfase.	<p>Samarbeid mellom sivilsamfunnet og organisasjoner.</p> <p>Potensiale for å ha samling om dette tiltaket i biosfæreområdet for å inspirere og rekruttere.</p>	10+16

Refleksjoner fra møte 1 og 2

Det er viktig å øke naturkompetanse i kommunen.

- Skape ny kompetanse gjennom å arrangere/oppmuntre til deltakelse i kurs, leie inn folk, osv.
- Ideelt sett burde man ansette en fast person med økologisk kompetanse
- Bli bedre på å bruke den kompetansen man allerede har ved å gi større handlingsfrihet og midler

Tolking og tilgjengeliggjøring av data er viktig. For mye av den tilgjengelige informasjonen er for teknisk/vitenskapelig/byråkratisk. Problemet er ikke mangel på kunnskap, men mangel på tilstrekkelig formidling om og brukervennlighet i eksisterende data. Dette inkluderer veiledning i hvordan man skal tolke data og analyser, samt hvordan man skal forholde seg til usikkerheter og risiko.

Informasjonsflyt i kommunen må forbedre. Gode intensjoner og initiativer blir stoppet opp når det kommer til ledelsen og/eller kommunepolitikerne, samtidig som kommunikasjonen mellom ulike deler av kommunen kan være mangelfull, og derfor går man glipp av potensialer til å finne synergier mellom arealplanlegging, naturvern, kultur, lokalt entreprenørskap, folkehelse og utdanning.

Inspirasjon og gode eksempler på hvordan forskjellige kommuner og andre lokale initiativer har klart å arbeide med naturvern og bærekraft på måter som styrker målene i Naturavtalen burde tilgjengeliggjøres. Dette er noe som kanskje kan kunne koordineres av Nordhordland UNESCO biosfæreområde.

Møte 3: Dialogmøte om Biosfære-kommuner og Naturavtalen (4. desember)

Til det siste møtet har vi invitert kommuneansatte, næringsliv og politikere fra hele Nordhordland biosfæreområde, samt representanter fra Vestland fylkeskommune, Statsforvalteren og andre relevante regionale organisasjoner til å delta på et seminar hvor vi skal presentere hvilke implikasjoner Naturavtalen har for kommunene, legge frem resultatene fra kartleggingen vår, og presentere eksisterende mangler og muligheter.

Deretter åpner vi opp for diskusjon på tvers av kommuner og sektorer om hvordan kommunene konkret kan jobbe for å nå målene i Naturavtalen basert på følgende temaer:

- Kunnskapsheving i kommuner: Hvordan kan vi få det til? Hvilke former (kurs/videoklipp/online/skriftlig materiale, etc.) og forskjellige målgrupper bør fokuset ligge på?
- Tilgjengeliggjøring av data og «datavett»: Format, logistikk og behov av støtte i hvordan analyser kan tolkes og brukes
- Praktisk implementering av Naturavtalen: Hva slags potensiale finnes det for norske kommuner å arbeide med målene i Naturavtalen?
- Naturforvaltning på ulike nivåer: Hva slags støtte og koordinering trengs fra regionalt og nasjonalt nivå for at kommuner skal kunne arbeide med Naturavtalen? Hvordan skal vi forholde oss til det kommunale selvstyret?